

Nr 27

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående de svenska musikernas arbetsmarknadssituation.

I de likalydande till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 340 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 413 av herr *Johansson* i Dockered *m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag beträffande frågan om de svenska musikernas arbetsmarknadssituation.

Motionärerna framhåller att arbetsmarknadssituationen för de svenska musikerna f. n. inte är tillfredsställande. Musikernas engagement är oftast av relativt kort varaktighet. Detta gäller framför allt restaurangmusikerna. Genom osäkerheten på arbetsmarknaden och genom att många engagemang ger dem arbete blott tre dagar i veckan tvingas musikerna inte sällan skaffa sig sysselsättning vid sidan av musikerarbetet.

De här påtalade svårigheterna accentueras av att konkurrensen från de utländska musikerna är hård. Följden har blivit en omfattande arbetslöshet bland de svenska yrkesutövarna. Utlänningarnas konstutövning kan verka befruktande på den svenska utvecklingen, men å andra sidan får villkoren för de inhemska musikerna inte bli sådana att de inverkar menligt på musikintresset och svenska ungdomars benägenhet att välja musikeryrket.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 340.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från arbetsmarknadsstyrelsen och Svenska musikerförbundet.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför bl. a.:

Det är sant att arbetsmarknadssituationen för de svenska musikerna inte är helt tillfredsställande. Även om det allmänna sysselsättningsläget är gott finns inom musikeryrket en grupp som av olika orsaker inte vunnit fast anställning. Situationen är emellertid ingalunda så mörk som synes framgå av motionen, vilket bl. a. framgår av den månadsvis redovisade arbetslösheten i Musikernas erkända arbetslöshetskassa. Medianprocenten arbetslösa i kassan för åren 1960—1964 är följande: 1960 2,0 %, 1961 1,75 %, 1962 1,75 %, 1963 1,65 % och 1964 1,5 %. Denna arbetslöshet måste i förhållande till övriga kassor betraktas som låg och är dessutom fallande.

I allmänhet råder emellertid inga större svårigheter att bereda svenska restaurangmusiker arbete, under förutsättning att de är fullt kvalificerade och är villiga att anta engagemang även på annan ort än hemorten.

Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden omfattar musikeryrket lika väl som övriga arbetsområden, och ett antal musiker från våra nor-

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 11 saml. Nr 27

diska grannländer arbetar längre eller kortare tider i Sverige, medan antalet svenska musiker som arbetar i ett grannland är mindre.

Tillströmningen av övriga utländska musiker regleras genom uppehålls- och arbetstillstånd som utfärdas av statens utlänningskommission. Innan arbetstillstånd beviljas inhämtas yttrande av arbetsmarknadsstyrelsen, som i sin tur hör musikernas fackorganisation, Svenska musikerförbundet. I regel tillstyrker styrelsen inte arbetstillstånd, om förbundet avstyrkt att sådant beviljas. De svenska musikerna har således genom sin fackorganisation ett inflytande över utomnordiska musikers möjligheter att arbeta i Sverige. Nu löpande arbetstillstånd för utländska musiker har också i de allra flesta fall tillstyrkts av musikerförbundet.

Till arbetsmarknadsstyrelsens yttrande har fogats en inom styrelsens kansli i samråd med intresseorganisationer inom branschen verkställd utredning om arbetsförmedling för artister och musiker. I denna utredning: *Artistförmedlingsutredningen*, anföres bl. a. (sid. 138—141):

Artistyrket är mycket internationellt betonat, och Sverige gästas årligen av ett stort antal utländska artister. För att få uppträda i Sverige måste de utomnordiska artisterna ha arbetstillstånd. Tillstånd till kortare gästspel beviljas i regel utan vidare, och säsonggästspelen behandlas även mycket liberalt. Det område där de utländska artisterna utgör det största inslaget, och som också är det största problemet, är landets restauranger. En inventering av restaurangmusiker i Sverige hösten 1961 visade att de svenska musikerna utgjorde 40 %, övriga nordiska musiker 17 % och de utomnordiska 43 % av samtliga engagerade. Arbetsmarknadsstyrelsen fann sig även föranlåten att fr. o. m. hösten 1961 föra en restriktivare utlänningspolitik. Denna politik har i stort sett gått ut på att minska nyrekryteringen men att i möjligaste mån godta fortsatt vistelse i landet av musiker som redan hade arbetstillstånd.

Utredningen anser att skydd måste beredas den svenska arbetskraften men att Sverige dock bör föra en så liberal utlänningspolitik beträffande musiker och artister som möjligt. Det svåra problemet att förena dessa båda principer syns kunna lösas endast genom ett kontinuerligt och förtroendefullt samarbete mellan de berörda parterna: arbetsgivarna, arbetstagarna och myndigheterna.

De artister som inte vunnit fast anställning är i högre grad än andra yrkesutövare utsatta för olika slag av arbetslöshet. Genom att artisterna ofta byter arbete förekommer en ganska omfattande omsättningsarbetslöshet. Branschen kännetecknas även av starka säsongväxlingar. Arbetslöshet på grund av hög ålder är ju ingenting som är särskilt utmärkande för artistbranschen, men accentueras genom det hårda arbetet, som medför att artisten ofta blir fortare utsliten än andra yrkesutövare. Artistbranschen har även från tid till annan varit utsatt för stark strukturomvandling, som påverkat sysselsättningen.

Den offentliga artistförmedlingen har i jämförelse med de privata förmedlingarna ett större socialt ansvar för de arbetssökande. De medel som står till förfogande för att möta arbetslösheten bland artisterna är — förutom förmedling av arbete — ersättning från arbetslöshetskassor och kontantunderstöd av arbetslöshetsnämnder, yrkesutbildning och omskolning

samt beredskapsarbeten och musikerhjälp. Om man handhar dessa medel på ett förnuftigt sätt och vidtar rätt åtgärd i rätt tid, kan en stor del av otryggheten i artistyrket elimineras.

Enligt utredningens uppfattning bör arbetsförmedling i förvärvssyfte icke få förekomma. Försiktigheten bjuder emellertid att man inte binder sig för lösningar som kan medföra svårigheter att tillgodose förmedlingsbehovet. När privatagenterna försvinner måste den offentliga artistförmedlingen samt organisationsförmedlingarna vara beredda att täcka hela marknaden. Skulle av olika orsaker den offentliga förmedlingen och organisationsförmedlingarna inte kunna fylla denna uppgift, måste frågan om privatagenternas vara eller inte vara tas upp till omprövning.

Svenska musikerförbundet framhåller att år 1955 — när beslut om den s. k. fria spriten t rädde i kraft — den svenska restaurangnäringen ansåg sin ställning så hotad att utomordentliga åtgärder måste vidtagas för att eliminera en befarad minskning i restaurangernas besöksfrekvens. Åtgärderna kom att avse import av utländska musiker vilket medförde arbetslöshet bland de svenska musikerna. Denna arbetslöshet har sedan avtagit så småningom men inte på grund av att musikerarbete kunnat beredas svenska restaurangmusiker utan genom att de så småningom måste söka sig till andra yrken.

Till detta kommer enligt förbundets uppfattning att osäkerheten inom yrket blivit allt större genom att orkestrarna engageras nästan uteslutande för korta perioder. Många musiker tvingas skaffa sig extra sysselsättningar för att kompensera inkomstbortfall under arbetslöshetsperioder.

Import av utländsk arbetstagare bör enligt förbundets mening icke få föranleda arbetslöshet bland de svenska arbetstagarna. Förekomst av en tillräckligt god svensk restaurangmusiker bör vara ett fullgott skäl för att avslå arbetstillståndsansökan från en motsvarande utländsk musiker.

Förbundet tillstyrker motionerna.

Utskottet

I motionerna föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag beträffande de svenska musikernas arbetsmarknads-situation.

Såsom framgår av yttrande över motionerna har denna fråga i vissa hänseenden ägnats uppmärksamhet av en inom arbetsmarknadsstyrelsen i samråd med berörda intresseorganisationer inom branschen verkställd utredning, »Artistförmedlingsutredningen». Denna utredningsgrupp har i februari 1965 redovisat sina synpunkter och förslag. I utredningen framhålls att musikeryrket är mycket internationellt betonat. Det område där de utländska musikerna utgör det största inslaget är landets restauranger. Ar-

betsmarknadsstyrelsen har, framhåller utredningen, fr. o. m. hösten 1961 funnit sig föranlåten att på detta område föra en restriktivare utlänningspolitik, som gått ut på att minska nyrekryteringen men att i möjligaste mån godta fortsatt vistelse i landet av musiker som redan har arbetstillstånd. Problemet att förena erforderligt skydd för svenska musiker med en så liberal utlänningspolitik som möjligt anser utredningen kunna lösas endast genom ett kontinuerligt och förtroendefullt samarbete mellan de berörda parterna: arbetsgivarna, arbetstagarna och myndigheterna.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sitt yttrande vidare framhållit, att ansökningar om arbetstillstånd för utomnordiska musiker alltid remitteras till Svenska musikerförbundet och att styrelsen i regel inte tillstyrker tillståndsansökan som förbundet avstyrker.

Möjligheterna att öka arbetstillfällena för musiker kan förutsättas bli behandlade av konsertbyråutredningen, som har uppdrag att verkställa utredning angående inrättande av en statlig konsertbyrå och därmed sammanhängande spörsmål. I direktiven för denna utredning framhålls som i hög grad sannolikt, att en ändamålsenligt konstruerad statlig konsertbyrå med en därtill knuten rikskonsertorganisation bör kunna utgöra ett verksamt redskap för det centrala syftet, nämligen musiklivets allsidiga utveckling i vårt land. Enligt vad utskottet inhämtat kommer konsertbyråutredningen att under våren 1965 framlägga ett delbetänkande angående förmedling av artister och musiker i anslutning till artistförmedlingsutredningens ovannämnda betänkande. Under våren 1966 avser konsertbyråutredningen vidare att lämna sitt slutbetänkande med förslag till rikskonsertorganisation. Den försöksverksamhet med rikskonserter som utredningen påbörjat enligt sitt förslag år 1962, »Rikskonserter» (stencilerat, 1962: 8), är planerad att fortsätta till hösten 1966 och avser, förutom konserter i samarbete med de statsunderstödda orkestrarna, bl. a. framförande av kammarmusik på olika musikområden genom tidigare etablerade men även nyuppsatta ensembler.

Utskottet anser att de i motionerna berörda frågorna om de svenska musikers arbetsmöjligheter samt förutsättningarna för svenska ungdomars utbildning och utkomst i musikeryrket är av väsentlig betydelse. De svårigheter som kan uppstå genom konkurrens från utländska musiker synes med nuvarande principer för behandling av ansökningar om arbetstillstånd kunna bemästras genom samråd mellan myndigheterna, arbetsgivarna och musikernas fackliga organisation. I övrigt ägnas frågan om musikernas arbetsmarknadssituation för närvarande uppmärksamhet i pågående och nyligen avslutade utredningar. I anslutning till dessa utredningar vidtages och planeras åtgärder som synes ägnade att verka i motionernas syfte. Med hänsyn härtill finner utskottet icke skäl att nu föreslå något riksdagens initiativ på området utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 340 och II: 413 icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 april 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Eric Gustaf Peterson, Oscar Carlsson, Hedlund, Nyman, Yngve Persson, Helge Karlsson, Wååg och Blomquist;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar, Svensson i Kungälv, Lundmark, Haglund, Rimås, Wikner, Börjesson i Glömminge, Nilsson i Agnäs och Thylén.